

11. nov. 1944 F R I F A G B E V E G E L S E

U. B. BERGEN

E. 16/11.19

Ms. 4568 I. C.

4. årg.

Arbeiderinternasjonalene.

Nazismens sammenbrudd vil etter alt å dømme bli fulgt av et stort oppsving for sosialistiske partier og faglige arbeiderorganisasjoner over hele verden. Det blir en viktig oppgave etter krigen å gjenopprette kontakten og utbygge samarbeidet mellom alle disse organisasjoner. Arbeidet med å gjenreise den internasjonale arbeiderbevegelse - både den faglige og den politiske - må imidlertid forberedes allerede nå mens krigen pågår.

Når det gjelder den faglige internasjonale har dens styre og sekretariat kunnet opprettholde sin virksomhet under krigen, om enn i begrenset omfang. Av vesentlig betydning har det vært at den har hatt engelsk-russiske og engelsk-amerikanske faglige komiteer som har drøftet og uttalt seg om spørsmål av felles interesse. Den engelske landsorganisasjon har også utbygget kontakten med andre deler av det britiske samveldet. Fagbevegelsen i Kina, India, og Latinamerika er blitt styrket og står ikke avvisende overfor internasjonalt samarbeid. Representanter for den faglige internasjonale har også hatt stadig kontakt med den nye italienske fagbevegelse, med den hurtig reorganiserte franske fagbevegelse og med fagbevegelsen i Belgia. Endel av de internasjonale yrkessekretariater har desuten sammen med faginternasjonalene dannet et midlertidig internasjonalt råd som er gått igang med å forberede gjenreisningen etter krigen.

Den sosialistiske, politiske, internasjonale sto allerede før krigsutbruddet oppe i en alvorlig krise som følge av den svekkelse som fascismens fremmarsj hadde medført og krisen ble forsterket ved de ~~internasjonalistiske~~ ^{nasjonalistiske} tendenser som gjorde seg gjeldende innen flere lands arbeiderbevegelser. Under krigen har internasjonaleenes virksomhet vært lammet i den grad at en må si internasjonaleen faktisk har opphørt å eksistere. - Den kommunistiske internasjonale er i mellomtiden blitt oppløst. I oppløsningsvedtaket slo eksekutivkomiteen fast at den kompliserte internasjonale situasjon og forholdene i de enkelte land gjorde det umulig å løse arbeiderbevegel-

sens nasjonale oppgaver gjennom et internasjonalt senter. Oppløsningen innebar også på andre punkter en innrømmelse av riktigheten i meget av den kritikk som har vært rettet mot Komintern. Situasjonen idag er altså den at det ikke finnes noen større politisk arbeiderinternasjonale. Under hele krigen har det imidlertid både i England, Amerika og Sverige vært opprettholdt en personlig og nyttig kontakt mellom representanter for sosialistiske partier i en rekke land. Med jevne mellomrom har de holdt møter og bl.a. drøftet spørsmålet om å forberede dannelsen av en enhetlig internasjonale for alle sosialistiske bevegelser i verden. I november ifjor foreslo Stockholmsgruppen at det i London skulle nedsettes en komite til å ta seg av dette arbeid og for et par mndr. siden ble det meldt fra London at et utvalg med representanter for 11 land var gått igang med å drøfte opprettelsen av en ny sosialistisk internasjonale.

Så mange skuffelser som vi i årenes løp har opplevet når det gjelder internasjonal solidaritet og samvirke mellom arbeiderne, er det all mulig grunn for fremtidens arbeiderinternasjonalisme å bygge på en strengt realistisk vurdering og ikke vekke illusjoner om at en internasjonal sammenslutning representerer større makt enn den som ligger hos bevegelsen i de enkelte land. Den nye politiske internasjonale bør ikke få til oppgave å gripe inn i de enkelte partiers virksomhet, men må på den annen side få tilstrekkelig autoritet til - etter demokratisk vedtak - å kunne trekke opp forpliktende fremgangslinjer i store spørsmål av internasjonal betydning. Når sosialistene gir inn for at statene skal gi av kull på endel av sin suverenitet til fordel for overstatlige institusjoner, kan de ikke stille mindre krav til sin egen bevegelse. Viktig er det at arbeiderbevegelsen i de forskjellige land kan samordne sine fremsnit. Den vil da med et større styrke kunne gjøre seg gjeldende i utformingen av den kommende fred. Den vil også kunne oppgave i den internasjonale arbeiderbevegelse i borg

for at den nye internasjonale rettsorganisasjon får et solid demokratisk grunnlag. Hverken "Darlanisme" eller intervensjon mot demokratiske og sosialistiske folkebevegelser må tåles i europeisk etterkrigspolitikk. Også når det gjelder de beseirede land må en være på vakt overfor maskerte reaksjonære bestrebelsar på å hindre en eventuel demokratisk-sosialistisk nyreisning i disse land. Kolonifolkene må beskyttes mot imperialismen. Videre må den internasjonale arbeiderbevegelse gå inn for en samordning i internasjonal målestokk av de forskjellige lands planer på de økonomiske, finansielle og sosiale område.

-000-

K r i g s s i t u a s j o n e n

I Vest ble de siste restene av tyskernes kommandoer sør for Scheldemunningen omsider likvidert i slutten av forrige uke. 12000 fanger ble tatt i dette avsnitt. Når dette skrives holder ennå spredte styrker stand på Walcheren på nordsiden av munningen, men etter at Vlissingen og Middelburg er felt har de ikke lenge igjen. De tyske troppene både her og i den øvrige delen av Nederland har dratt stor fordel av været og terrengets beskarfethet. De all. 3. landstigningsoperasjon på Walcheren i slutten av siste uke skulde egentlig vært foreberedt av et 48 timers luftbombardement, men dårlig flyvær umuliggjorde denne plan. Da landstigningen allikevel ble satt iverk ble den en kostbar affære - 80% av landstigningsbåtene gikk tapt p.g.a. den voldsomme tyske artilleriilden. Det tyske forsvaret har også vært lettet av de utallige kanaler som går på kryss og tvers overalt i Nederland og av den gjennombløte, tildels oversvømmede jorda, som nesten umuliggjør innsats av panservåpenet. De tyske troppenes rett ett til nordsiden av Maas har allikevel kostet nesten halvparten av den 15. tyske arme. Særlig store tap led tyskerne ved de to broovergangene over Maas (Moerdijk, nord for Hertogenbosch og Weertrudenberg nord for Breda) samt ved fergestedet ved Wilkelmstad. Da Geertruidenberg og

Wilhelmsted ble tatt i begynnelsen av denne uken og amerikanerne trengte inni Moerdijk, måtte mange svømme over Maas. Ved Aachen står amerikanerne i kamp ved byen Hürtgen, etter å ha rensket Hürtgenskogen for tyske tropper. Köln, Duisburg, Düsseldorf, Gelsenkirchen, Koblenz og andre byer i områdene øst og nord-øst for Aachen bombes daglig av store flystyrker. I lt kastet de allierte ned 93000 tonn bomber over Tyskland i oktober. Da det tyske jørgervapenet torsdag i forrige uke forsøkte seg med en større motstandsaksjon, ble det skutt ned 208 tyske maskiner, hvilket er ny tysk tapsrekord.

Øst fortsetter den russiske likvidasjonsoffensiven mot de 120.000 tyskere som er avskåret i Kurland. I Øst-Preussen har tyskerne kastet inn alle tilgjengelige reserver for å stoppe russene. Det ser ut til at russerne, som satte før når fienden foretar kraftanstrengelser, har lagt seg på defensiven for å møte motstanderen for neste offensivfremstøt.

Ungarn raser voldsonne panserstrider sør for da-Pest, etter russernes erobring av Szolnok. n.ø. Ungarn retirerer tyskerne for fullt, for å bli utflankert. Allerede i begynnelsen av uke hadde russerne tatt 10.000 fanger mellom Donau og Donau. Budapests fall (denne hovedstad ligger 2000 km. fra Stalingrad hvor tyskerne har for 2 år siden) vil åpne veien til Wien og Øst-Tyskland.

Illas er rensket for tyskere, bortsett fra de ca. 1000 mann som er isolert på Kreta og andre øyer. Tyskerne forsøker nå å slå seg gjennom passene i Jugoslavia og Albania, hvor de angripes av serbiske soldater, amerikanere, russere, jugoslaver, albaniere og grekere. I Albania har Tito nådd Tirana på grensen til Hellas holder hans tropper 3 byer besatt og har tatt Monastir. I Finland har tyske mandag Ivalo, deres siste basis på avsvegen, 80 km. fra Norge.

Den svenske regjeringserklæring om Sveriges utenrikspolitikk som ble lest opp i 1. og 2. kammeren i begynnelsen av forrige uke under overvar av bl.a. utenriksminister Lise og justisminister Terje Wold, inneholdt bl.a. følgende avsnitt om Norge og Danmark: Vårt folk er dypt oppskakket og oppbragt over hva som foretas mot våre nabofolk i vest. Ingenting kan rekke ved det faktum at Tysklands holdning overfor Danmark og Norge direkte påvirker den svenske innstillingen til Tyskland og derigjennom de svensk-tyske forbindelser. Vi kan ikke godta den oppfatning at det som skjer i våre granneland ikke skal angå oss. Regjeringen kommer heller ikke i fremtiden til å la den avvisende tyske holdningen hindre den fra ytterligere å understreke dette. Den forbeholder seg å gå frem på den måter som best svarer til hensikten som er å oppnå en hurtig og for de rammede. I Norge har den svenske hjelp virksomheten kunnet opprettholdes og delvis utvides. Det er gitt at anstrængelser er gjort fra så vel norsk som svensk side for å gi disse hjelpesendinger så hurtig og omfattende som mulig. Det er en stor glede for den svenske regjeringen å hilse de norske statsrådene velkommen hit. Regjeringserklæringen fortalte videre at største- parten av handelen med Tyskland er avbrutt og at svensk territorialforvarn fra den finske grense til Hälsterbo kanal var stengt for utenlandske fartøy. Videre ble det understreket at Sverige ikke var villig til å huse krigsforbrytere. Under den debatt som fulgte ble det fra flere talere krevet at Sverige skulle gi opp sin nøytralitet og isteden innta en ikke krigførende holdning til fordel for Norge. Det ble sammenlignet med stillingen til Finland 1940.

Hjælp fra fronten.

Bombangrebene mot de svenske tyske ubåtanlegg i Bergen. Mange mener at Bergen er tyskernes største ubåthavn nå etter at Kiel er så voldsomt ødelagt. Anlegget på Laksevåg like ved den ytre bbyggelse på stedet er et kjempe- messig etablissement både over jorden og kanskje mest ved sine underjordiske anlegg. Her har over 1000 arbeidere vært beskjeftiget i flere år. Først ble alle som

Badde ute på den halvøya hvor Laksevåg verkstedlig er, evakuert. Tyskerne overtok så det hele. Det ble sprengt ut masser av fjeld og laget underjordiske hvelv av fantastiske dimensjoner. I selve ubåtreservoaret er det 9 innganger til et betonghvelv, hvis tak består av 6 meter tykk stålbetong. Under disse hvelv er det i hver av de 9 avdelinger plass til 3 ubåter, som kan heises opp av vannet og plasseres på det tørre til all mulig reparasjon. Under disse hvelv har også tyskerne sine tilfluktsrom og det påstås at det ved det første bombardement ihøst var ikke mindre enn 2000 mann dernede. Ute ved Florvåg, ved innseilingen til Bergen, har tyskerne et annet ubåtanlegg som er ganske betydelig, selv om det ikke nær Laksevåg anleggets dimensjoner. Og som et supplement til dette er det ved Eidsvåg - en av Bergens forsteder - også anlagt en ubåthavn, likesom det ved Gærnes, lenger inne i Østfjorden, finnes store marineanlegg med kaier og ammunisjonsopplag.

Bergenserne har lenge ventet et engelsk angrep på Laksevågs store ubåstasjon. Den har jo særlig i det senere vært livlig trafikert. Ikke sjelden har en 20-30 ubåter vært inne på havnen. Under disse forhold er det selvsagt en forbrøytelse å tillate at sivile mennesker har sine boliger, ja at disse endog holder skole i en bygning som ligger så å si like opp i ubåterverkstedets naboskap. Det har da heller ikke manglet på advarsler både til Kleivdals verfabrikk, som lå nærmest inntil og de andre naboer. Men man trøstet seg med at det ennå ikke var foretatt noen bombing. Men ettersom tyskerne mer og mer flyttet sine ubåter opp i norske farvann, måtte jo alle skjønne at en motaksjon var uundgåelig. Så kom da det første store angrep, som kostet så mange dødsopfre. Endå falt ingen bomber fjernere enn 98 m. fra de militære mål, så farlig nær lå den sivile bebyggelse. Og på Holen skole hvor også tyskerne var plassert, hadde et luftvernanlegg som i full aktivitet og som ikke kunne bevirke annet enn å utpeke skolen som et ledd i det tyske krigsanlegg. Bombardementet ødela Laksevåg

verksted, tørrdokken, instrumentverkslaget, maskinnallen, kranene, Kleivdals verksted, Simensvikens valseverk og skadet betongtaket uten å ødelegge det. De 500 kg s bomber som ble brukt prillet av mot betongtaket. 4 ubåter ble ødelagt og 5 skadet. Den norske ubåt "Steen" som bl.a. hadde sporvognen fra Bergen ombord som skulde til Tyskland, ble senket. En stor tysk kiskbåt på 10.000 tonn gikk til bunns og en av f. ordfergene, "Radøy" likest. Så kom det annet store angrep om natten. Fra tysk hold er det nevnt at det ble tatt over 300 maskiner med opptil 6 tonns bombe. På Kvarven festningsanlegg kunne man iakttå at flere batterier ble bragt til taushet. Hvor sterk Laksenvåganlegget ble skadet vet vi ennå ikke. Men averken der eller i Florvåg gikk noe menneskelig tap. Man har nå begyndt en evakuering her, som skal omfatte en omkrets av ca. 3 km. Tapet av menneskelig skjedde da en av bombeflyverne ble rammet ute ved Kvarven og skulde redde seg over Bergen ut mot Nordstymet. Den skulde lette seg for bombelasten over Byfjorden, men klarte det ikke, slik at bombene falt like utenfor Sukkerhusbryggen. Høle kvartalet her ble lagt i grus. Det havarente fly styret ned i fjæren ved Store Lungegårdsvann. Flyverne ble drept innen nedstyrtningen. Den natt var det 35 ubåter i Bergen, derav 15 ved Florvåg.

Nye sprengningsaksjoner

med førsteklases resultat er foretatt mot Møller og Larsens fabrikk i Hedenærksgt. på Kampen og mot motorfabrikken "Levahn" ikke langt derifra. Hirdens stabskvarter i Tollbodgt. ble kraftig skadet ved eksplosjon og bensinstasjonen på Etterstad ble totalt ødelagt mandag.

Landslederen som reddende engel.

"Bolsjevikenes innmarsj i Nord-Norge er en katastrofe" uttalte Fossun til Fritt Folk forleden og vi innrømmer villig at for Fossun personlig betyr innmarsjen begynnelsen til enden. Men vår urkoniske landsleder kan trøste seg med at, jo mer han føler katastrofestningen si inn over seg, desto mer fornøyd blir de norske arbeiderne. Når Fossun er trist, er arbeiderne glade - slik har det

vært helt siden denne charlatan ble plassert på taburetten i L.O. Det blir ikke noen forandring i dette selv om landslederen aldri så meget forsøker å spille reddende engel for arbeiderbefolkningen nordpå. Det er riktig at mange arbeidere i Nord-Norge nå gjennomlever en hard tid, men det skyldes i første rekke Fossums tyske arbeidsgivere som svir av arbeidernes hjem og jager dem sydover. Disse arbeidere fraber seg Fossums krokodilletårer. De har ett ønske: Ut med tyskerne fra Nord-Norge og vekk med Judas Lies blodbesudlede "hjelpende hånd". - Når Fossum forespeiler at fagforbundenes ulykkesforsikring kan hjelpe arbeiderne ved krigsskade, er dette uriktig. Denne forsikring gjelder ikke for krigsskade. Men det var jo ikke å vente at landslederen skulde vite det. Intervjuet i Fritt folk tyder i det hele på at Fossums omtåkede hjernekasse er blitt ytterligere svekket av den truende katastrofe. På annen måte kan det ikke forklares at landslederen finner på å si: "De mange tillitsmenn er jo valgt av sine kamerater." Om arbeiderne fikk velge sine tillitsmenn nå, vilde Fossum & Co i beste fall være opptatt med å pokke stein. - Et annet sted i intervjuet dementerer Fossum simpelthen den nazifilosofiske betraktning som Fritt Folk innleder intervjuet med. Lovorganets medarbeider skriver at "fra årene før krigen husker vi sterkest den klassekamp og lønnskamp landsorganisasjonen førte og som ofte endte med bitter kamp mellom arbeidsgiver og arbeidstaker." Fossum derimot sier ordrett: Også under forholdene før krigen var det jo fagorganisasjonens oppgave å ordne og forhandle. Det var jo bare i sjeldne tilfeller det var streiker og lockouter". Det forekommer oss at Fossum her synder stygt mot Quislings historieopfatning av fagbevegelsen. Det blir imidlertid en sak som ministerpresidenten og Fossum får gjøre opp seg imellom.

Imens fortsetter vi kampen for en

F R I F A G B E V E G E L S E .